

דף כ.

עין משפט א.

ח"מ סימן מו סעיף לו
עיין לעיל דף יח: עין משפט א.ב.ג.

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן רלה סעיף כא

כא כג. מי שהוא עיתים שוטה עיתים חלים ושפוי כגון אלו הנכפים, כשהוא שפוי מעשיו קיימים וזוכה לעצמו ולאחרים^ס וצריכים העדים לחקור הדבר שמא בסוף שטותו^ע או בתחילת שטותו עשה מה שעשה.

הגה: שנים אמרו שהוא בעת שהיה שוטה מכר ושנים אמרו בעת שהוא היה שפוי^פ הקרקע בחזקת המוכר והמטלטלין בחזקת המחזיק בהם.

עין משפט ה.ו.ז.

ח"מ סימן מו סעיף ז

ז. באחת מהאפשרויות ניתן לקיים השטר. האחד, ^ז שיהיו הדיינים מכירים כתב יד העדים, השני, ^ק שיחתמו העדים בפני הדיינים. השלישי, שיבואו העדים החתומים בו^י ויאמרו זה כתב ידינו ואנו עדים

ס. ברייתא בר"ה כ"ח ע"א ומכתובות כ', מעובדא דבר שטיא.

ע. וכבר התחיל להיות שפוי ומהני. סמ"ע ס"ק נ"ב.

פ. ב"י בשם תוס' והרא"ש, בכתובות כ' ע"א.

צ. מכתובות כ"א ע"ב ש"מ דיינים המכירים. וכתב בפעמוני זהב דאין צריך כל אחד מהדיינים להעיד בפני חבריו שמכיר החתימה, אלא השלושה יכירו ויקיימו בלי שום הגדת עדות ע"ש.

ק. פשוט הוא מדין שהדיינים מכירים חתימתם כ"ש כשחתמו בפניהם. וכתב הסמ"ע אפי' חתמו בפני הדיינים בלילה מהני לקיום.

ר. ממשנה זה אומר כתב ידי וכחכמים בדף כ' ע"ב. ואנו עדים פירוש שזוכרים העדות נתיבות ס"ק י' דאל"כ לאו כלום כמבואר בסעיף י' בשו"ע. ועיין בפעמוני זהב על השו"ע סעיף ז' וסעיף י'.

את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,
ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

בדבר הזה. הרביעי, שיבואו עדים אחרים^ש ויעידו שזה כתב ידם של פלוני ופלוני. החמישי, ^ה שיהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר^א מב' פלוני ופלוני.

ש. כתובות כ"א ע"א, מימרא דרב יהודה אמר רב, וה"ה לא מת, ואורחא דמילתא נקטה הגמ' מת. ואם העדים אומרים כת"י הוא זה ואחרים אומרים שאין זה כתב ידם אם בכה"ג צריך קיום אחר, דבר זה במחלוקת בתוספתא כ"כ הש"ך בס"ק י"ב.

ובקיום הכרת הכתב ע"י טביעות עין, הולכים אחר רוב דעות. כ"כ הנתיבות בס"ק י"א. עדות שזה כתב ידו של פלוני מהני אפי' מתוך הכתב, ואפי' שלא בפניו, כ"כ הריב"ש סי' שפ"ב והביאו הרמ"א, וטעמו כיון שקיום שטרות מדרבנן הקילו. והש"ך כתב דהריב"ש נסתפק בזה והרא"ש דעתו שאין מועיל ע"י כתב ותמה על דברי הרמ"א ואפי' בדבר דרבנן אין לחלק וצ"ע.

והנתיבות כתב דכשהעדים מעידים על כתב ידם וחתימתן כיון דקימ"ל על מנה שבשטר הם מעידים לא מועיל עדותם בכתב. ובקיום שמעידים שזה כת"י של אלו אפי' אין מכירין אלא רוב החתימה משמו או משם אביו מועיל כ"כ הש"ך ס"ק ט"ו.

ת. ממשנה כתובות י"ח ע"ב. או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר.

א. כתב המחבר מב' שטרות של ב' שדות שאכלום בעליהם שלוש שנים אכילה גלויה נכונה בלא שום יראה ופחד מתביעה בעולם, או מב' שטרי כתובות ובלבד שב' שטרות אלו או הכתובות יצאו מתחת ידי אחר ולא מתחת יד זה שרוצה לקיים שטרו דשמה הוא זייף הכל.

ולדעת הרמ"ה בעינן שיצאו מתחת יד שניים, ולא מתחת יד אחד, והש"ך כתב שנראה כדעתו.

אבל על שדה אחת אפשר שזה זיוף ונזדמן כך והניחו לאכול. סמ"ע.

גם מב' שטרי כתובות בעינן שישבו אותם נשים תחת בעליהן ג' שנים בשופי כ"כ הסמ"ע והש"ך חלק דלא בעינן כן ודלא משמע כן מרמב"ם והמחבר, וכן נראה דעת שאר הפוסקים וכן עיקר.

ודוקא מב' שטרות של שדות או כתובות, אבל משטרי חוב או משוברים אין מקיימין שהרי לא שייך בהם שאכלום בעליהם ג' שנים.

והש"ך כתב דמג' שטרות מקיימין אף משטרי חוב ושוברים. נתיבות ס"ק י"ד.

ואולי עפ"ז סומכים היום בקיום חתימות שמצרפים בשליחות הגט, ג' דמוי חתימות של ג' הדיינים כיון שהם ג' מקיימין אף מהם דלא גרע מג' שוברים. דלא גרע ממה שכתוב בסעיף י"ג במחבר שכותב חתימת ידו בפני עדים ואפי' על חרס ומשליכו בבי"ד עד שיוחזק, ועיין שם בסמ"ע ס"ק ל"ז דה"ה אמגילתא, רק שיהיה בראש ולא באמצעיתו, ואולי מזה ג"כ נזהרים בקיום ג' חתימות על ג' פתקין חתוכין, שלא יהיה אפשר לזייף מלמעלה.

ואם ב' השטרות האחרים מקיימים אפי' שטרי חוב ואפי' שיצאו מתחת יד בעל השטר

את הספרים של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,

ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

שטרות אחרות, ומשווים בי"ד הכתבים.

עין משפט ז.ט.

ח"מ סימן כח סעיף יג.

י. יד כב. עד שנזכר אחרי ^ב שראה בפנקסו מהני, וכן אם נזכר ע"י שאחר הזכירו ואפי' העד השני. ואם הבעל דין בעצמו הזכירו אם ^ג העד ת"ח מהני שודאי נזכר.

עין משפט י.כ.

ח"מ סימן כח סעיף יד.

י. יד כב. עד שנזכר אחרי ^ד שראה בפנקסו מהני, וכן אם נזכר ע"י שאחר הזכירו ואפי' העד השני. ואם הבעל דין בעצמו הזכירו אם ^ה העד

שרוצה לקיימו, לדעת הב"י בשם רש"י לא מהני ולדעת הר"ן בדעת הרמב"ם מהני והביא ב' הדעות הרמ"א, אבל לדעת המחבר אפי' משטר אחד שהוחזק בבי"ד מקיימין ממנו לבדו כמו מב' שטרי שדות, ולדעת הראב"ד אין מקיימין משטר אחד אפי' מקויים ועיין בש"ך. וי"א דמקיימין גם מחתימת ידו בספר. כ"כ הר"ן בפ"ב דכתובות.

ב. טור מכתובות כ' ע"א. האי סהדינא עד ס' שנין, ע"ש.

כתב בספר פעמוני זהב דאם ראה הכתב ונזכר שהיה עד בדבר אבל לא נזכר כל העדות מראש ועד סוף, יכול להעיד מתוך הכתב בכל שאר העדות.

ג. רש"י והטור, וברמב"ם כת' דאפי' הבע"ד ת"ח מהני, ועיין בב"י מה שהקשה עליו. ועיין בש"ך ס"ק ט"ו ובב"ח וכ"מ פ"ט מהלכות עדות דחלקו על הרמב"ם בבע"ד ת"ח. וכתב הרמ"א בתשובה סי' מ"ד דאין דין ת"ח בזמן הזה לענין זה. וכתב האורים ותומים דאם הבע"ד שם דברים בפי הב"ד או שלוחם להזכיר לעד מותר, דזה הוי כהזכירו אחר. וקרובו לא הוי כבעל דין עצמו, אבל אשתו ובניו של הבע"ד הוי כבע"ד עצמו, כ"כ ברע"א כאן.

ד. טור מכתובות כ' ע"א. האי סהדינא עד ס' שנין, ע"ש.

כתב בספר פעמוני זהב דאם ראה הכתב ונזכר שהיה עד בדבר אבל לא נזכר כל העדות מראש ועד סוף, יכול להעיד מתוך הכתב בכל שאר העדות.

ה. רש"י והטור, וברמב"ם כת' דאפי' הבע"ד ת"ח מהני, ועיין בב"י מה שהקשה עליו. ועיין בש"ך ס"ק ט"ו ובב"ח וכ"מ פ"ט מהלכות עדות דחלקו על הרמב"ם בבע"ד ת"ח. וכתב הרמ"א בתשובה סי' מ"ד דאין דין ת"ח בזמן הזה לענין זה. וכתב האורים ותומים דאם הבע"ד שם דברים בפי הב"ד או שלוחם להזכיר לעד מותר, דזה הוי כהזכירו אחר. וקרובו לא הוי כבעל דין עצמו, אבל אשתו ובניו של הבע"ד הוי כבע"ד עצמו, כ"כ ברע"א

את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,
ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

ת"ח מהני שודאי נזכר.

דף כ:

ח"מ סימן כח סעיף יד
עין בסעיף הקודם

עין משפט א.

ח"מ סימן כח סעיף ג

עין משפט ו.

ג ו. ישראל היודע עדות לגוי נגד ישראל אסור לו להעיד בערכאות שלהם שמחייבין ע"פ עד אחד, ואם העיד^י משמתין אותו ל' יום, אבל א"א לחייבו ממון דיכול לומר אמת העדתי אלא א"כ שאפשר לברר ששקר העיד.

הגה: ז. אם הבע"ד מודה שאמת העיד או שהיו שנים שהעידו בערכאות אין משמתין אותם. וה"ה אם ייחדו הגוי כעד שיש חילול ה' אם לא יעיד מותר לו להעיד.

ח"מ סימן מז סעיף י

עין משפט ז.ז.

י. עד שאינו זוכר העדות כלל ולא ימצא בלבו זכרון כלל שזה לזה מפלוני, אבל מעיד שזה כתב ידו בשטר, וכן העד השני אומר כן,

כאן.

ו. ובירור"ד סי' של"ד כתב שמנדין עד שישלם, ויש ליישב בדוחק ששם יכולין לברר ששקר העיד, כ"כ הסמ"ע או דאירי בלא תבעו כלל הגוי. ועיין בקמא דף קי"ג ע"ב.
ז. טור בשם הרא"ש, וכתב הב"ח דכבר נהגו ברוב הקהילות שלא להעיד כי אם ישאלו תחילה לבי"ד וע"פ יעשו. וכתב הש"ך בס"ק ו' דוקא שהודה בהלואה וכפר ברווח, אבל אם הישראל כפר לגוי גם בהלואה עצמה הוי הפקעת הלואתו ואין חילול ה' ואסור להעיד אפי' אם ייחדו, כ"כ בשם המהרש"ל. ואם מרגיש שהגוי יודע בו שיודע ויש חשש לביטול קיומם של היהודים, מעיד.

את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל,
ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477

הרי שטר זה ^ח לא נתקיים והרי הם ^ט כחרשים עד ^י שיזכרו עדותן. וכל מי שאינו דן כן, לא ידע בדיני ממונות בין ימינו לשמאלו, אבל אם היה כתב ידם יוצא ממקום אחר או שהיו עדים שזה כתב ידם מקיימין על פיהם ואין משגיחין על דבריהם שאינם זוכרים כלל מהעדות. ^כ ויש אומרים שאפי' שהעדים אינם זוכרים מהעדות כלל כיון שמעידים שזה כתב ידם מקיימים השטר על פיהם, וצריך רק ^ל שני עדים על כל חתימה, וע"כ כל אחד מעיד על כתב ידו וכתב יד חבירו, או שיצטרף אחר עמהם שיעיד על כתב יד שניהם. ולא בעינן שיזכור העדות אלא אם הוא ^מ עד אחד חתום לבדו, לחייבו שבועה ע"פ זה.

ח. לשון הרמב"ם ריש פ"ח ממלוה ולוה מברייטא, כותב אדם עדותו ומימרא דרב הונא ור"י שם בדף כ' ע"א.

ט. פ"י העדים החתומים על שטר זה הרי הם כחרשים שאינו שומע ואינו מדבר שפסול לעדות, כמבואר בסי' כ"ח ובסי' ל"ה בדין שאינו שומע. ובמהרי"ק פירש דברי הרמב"ם כחרשים היינו השטר נחשב כחרס בעלמא. ועיין בסמ"ע ס"ק כ"ט. ואפי' עוד עד אחד מעיד על כתב ידו לא מועיל נתיבות ס"ק י"ט. י. דעל מנה שבשטר הם מעידים.

כ. טור וכ"כ התוס' מתוך הירושלמי וכ"כ המהרי"ק והיא דעת הי"א במחבר.

ל. והגם שלא מעידים על מנה שבשטר כי אינם זוכרים דבר מהני מדין קיום של שני אחרים שאומרים זה כתב ידם, כי כל עדים החתומים על השטר כנחקרה עדותן בבי"ד.

מ. כך פירש הסמ"ע דברי הרמ"א כשאין חתום על השטר אלא עד אחד שאין תורת שטר עליו לשולחו לבי"ד לפסוק שבועה על פיו או להתחייב ממון בהצטרפות עוד עד אחר, בזה גם הי"א מודים שאם אינו זוכר כלל אינו נאמן לומר שזה כתב ידו. אבל הש"ך חלק על הסמ"ע וסובר דמחייבין שבועה ע"פ עד אחד בשטר כדין שטר, ומן הסתם אמרינן שהעד זוכר והשטר כשר, אבל כשהוא העד לפנינו ואומר שאינו זוכר פסול להשביעו, ומ"מ אם נתקיים בבי"ד כשר, אפי' יבא אח"כ העד ויאמר שאינו זוכר לא משגיחין בו, אבל בשניים יש להם דין כנחקרה עדותם כבר משעת החתימה. נתיבות ס"ק כ"א. וע"כ גם כשלא זוכרים אם יהיה ב' עדים על כל חתימה מקייים השטר, לי"א בשו"ע.

את הספרים של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477